

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 34, Şubat 2019, s. 605-616

ISSN: 2149-0821 Doi Number:<http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4791>

Nurhayat MANTAR

Hitit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adli Bilimler ABD Yüksek Lisans

Öğrencisi, n.hayatmantar@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Vahdet ÖZKOÇAK

Hitit Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü,

vahdetozkocak@hitit.edu.tr

ANAOKULU EĞİTİMİ ALMAMIŞ ÇOCUKLARIN SUÇA EĞİLİMİ

Özet

Anaokulu eğitimi çocuklarda özgüven duygusunu geliştiren, çocuğun kişilik gelişiminin tamamlanmasına yardımcı olan bir süreçtir. Çocuğun bu kritik dönemde evde televizyon, tablet, telefon, bilgisayar gibi tek yönlü iletişim araçları ile vakit geçirmesi yerine yaparak yaşayarak, oynayarak, keşfederek öğrenmesini sağlayan, akran eğitimi ile doğru davranışların yapılma sıklığını artıran eğitimidir. Çocuk anaokulu eğitimi ile kendini tanımaya, birçok duyu organını kullanarak sürece dâhil olmaya başlar. Anaokuluna giden çocuk davranışlarının sorumluluğunu almaya başlamıştır. Bu nedenle daha özgüvenli, kendi öz bakım becerilerini yerine getiren, daha özerk bireyler haline gelir. Tek başına doğru kararlar alabilmek, suça sürüklenme oranı daha az olan bireylerin yetişmesine yardımcı olur. Yapılan araştırmalarda suça sürüklenen çocukların çoğunun gelişim dönemlerinde kritik davranışları kazanamamış, yanlış ebeveyn tutumuna maruz kalmış, temel anaokulu eğitimi almamış çocuklar olduğu tespit edilmiş ve bu konu hakkında araştırmalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anaokulu Eğitimi, Çocuk Gelişimi, Suç Eğilimi, Ebeveyn Tutumu

THE TENDENCY OF CHILDREN WHO HAVE NOT RECEIVED CRIME KINDERGARTEN EDUCATION

Abstract

Kindergarten education is a process that improves the feeling of self-confidence in children and helps the child complete his / her personality development. In this critical period, the child spends time at home with television, tablet, telephone, computer, instead of living, playing, discovering, learning, peer education and the frequency of correct behavior increases education. The child begins to get to know himself through kindergarten education, using a lot of sensory organs and becoming involved in the process. He began to take responsibility for child behavior that went to kindergarten. Therefore, it becomes more self-confident, more autonomous individuals fulfilling their self-care skills. Being able to make the right decisions alone helps to educate individuals with fewer rates of crime drift. In the research carried out, it was determined that most of the children who were dragged to crime did not gain critical behaviors during their development periods, were exposed to the wrong parent attitude, and children who had not taken basic kindergarten education were found and research was conducted on this subject.

Keywords: Preschool Education, Child Development, Crime Tendency, Parent Attitude.

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim erken çocukluk eğitimi olarak da adlandırılmaktadır. Bu dönem 0-6 yaş arasını kapsamaktadır. Okul öncesi dönem çocuğun öğrenme hızının en fazla olduğu, temel alışkanlıkların, zihinsel, fiziksel becerilerin gelişip şekil aldığı dönemdir. Bu dönem kritik bir süreçtir. Çocuğun kişilik gelişiminin başladığı ve şekil aldığı en önemli zaman dilimidir. Çocuğun bu yaşlarda okul öncesi eğitimi almaması gelişim dönemlerini sağlıklı atlatamamasına neden olacaktır. Bu durum ilerideki dönemlerde kritik süreç atlatıldığı için çocukta suç işleme, suça karışma gibi unsurları da ortaya çıkaracaktır (Kunt 2003: 53). Türkiye’de suçlu çocukların suça karışma oranlarına bakıldığında suçu iki veya daha fazla kişiden oluşan topluluk halinde işledikleri görülmüştür (Zulliger 1996; Ereş 2009: 93). Suça eğilim gösteren çocukların özellikleri incelendiğinde; fiziksel güce hayranlık, hayalperestlik, ölçsüz güç kullanımı, hırçın davranışları ve farklı cinsel eğilimleri olduğu gibi öfke nöbetleri yaşadıkları da görülmektedir (Tezcan 2003; Ereş 2009: 93). Çocuk suçluluğunun önlenmesinin en temel ve ilk basamağı ailedir. Her ailenin en önemli görevi çocuğunu eğitmek ve eğitimini sağlıklı bir şekilde okulda almasını sağlamaktır. Çocuğun ruhsal açıdan sağlıklı büyüyüp ileride sağlıklı bir birey olmasının ön koşulu ise aile içerisinde ebeveynlerin çocuğa tutarlı davranışlar sergilemeleri ve çocuğa verilen eğitimidir. Çocuk okul ve aile dayanışması içerisinde, doğru davranışları pekiştirip yanlış davranışları düzeltilerek güçlü bir iletişim sayesinde fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden gelişimini tamamlar (Şişman 2000; Ereş 2009: 93).

1- TÜRKİYE' DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TARİHÇESİ

İnsanlığın en eski çağlarından itibaren Türklerde çocuklar farklı bir öneme sahiptir. Özellikle eski çağlarda sosyal hayatta var olmayan kadınların en önemli görevi çocuklarını iyi

yetiştirmektedir. Batıda kadınlar 19.yüzyılda çalışmaya başlarken, Osmanlı İmparatorluğu'nda ise erkeklerin savaşa gitmesiyle kadınlar çalışmaya başlamıştır. Türkiye'de kadınların işe başlaması ile çocukların okul öncesi eğitimiyle ilgili önlemler alınması bir zorunluluk haline gelmiştir. İlk adım kimsesiz çocuklar için açılan kurumlar olmuştur. Bakanlık bu konuda bir adım atarak 1915 yılında bir öğretmen okuluna anaokulu bölümü eklemiştir (Ergin 1943: 38). Ancak savaşlar ve maddi zorluklardan dolayı açılan okullar kapanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra okuma bilen kişi sayısının azlığı sebebiyle ilköğretime ağırlık verilmiştir. Bu sırada okul öncesi eğitim daha çok özel okulların denetimine geçmiştir. 1927 senesinde Milli Eğitim Bakanlığı "Ana Muallim Mektebi'ni Ankara" da açmıştır. Bu okul bir süre eğitimine İstanbul'da devam etmiş, daha sonra da kapatılmıştır (Ergin 1943: 72). Bu konuyla ilgili IV. Milli Eğitim Şurası toplanmış ve 1949 yılında "Okul Öncesi Çocukların Eğitilmesi İçin Gerekli Olan Aile Eğitimi ve Ailede Demokratik Eğitimin Üzerinde Durulması İçin Çeşitli Yöntemlerden Yararlanılması " konusu konuşulmuştur. 1953' te toplanan V. Milli Eğitim Şurasında " Okul Öncesi Eğitim ve Öğretim İçin Hazırlanan Program ve Yönetmelik " şuranın görüşülen ilk maddesi olmuştur (Özalp 1977: 239). 1970'li yıllarda ihtiyacın çoğalması sebebiyle hem okul öncesi okullar açılmış hem de okul öncesi öğretmen sayısını artırma çalışmaları yapılmıştır. Kız meslek okullarında çocuk eğitimi ve gelişimi, kız sanat öğretmen okulunda çocuk eğitimi ve gelişimi bölümü bu sebeple açılmıştır. 8 yıllık kalkınma planları düzenlenen ülkemizde 1968-1972 yılları arasında ilk kez okul öncesi eğitim yer almıştır (İkinci 5 yıllık Kalkınma Planı 1968-72: 163-164). Günümüzde okul öncesi eğitim Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Bu kurumlar hazırlık sınıfları, özel okul öncesi eğitim kurumları, kız meslek ve teknik lisesi okulları, üniversitelerde yer alan uygulama anaokulları, denetimi Sağlık Bakanlığı'nda olan çocuk bakımı yurtları (0-6 yaş), Çocuk Esirgeme Kurumu'nu kapsamaktadır. Ayrıca 1981 yılında düzenlenen 10. Milli Eğitim Şurası'nda " okul öncesi eğitim kurumlarının özellikle az gelişmiş bölgelerde başlayarak Türkçe eğitimine ağırlık verecek şekilde yaygınlaştırılması ve okul öncesi kurumların yurt düzeyine yayılması için gerekli önlemlerin alınması" kararı oy çokluğu ile alınmıştır (V. Milli Eğitim Şurası Komisyon Raporları). Bu kararlar birlikte otuz binin üzerinde çocuk anaokulu eğitimi almaya başlamıştır. 1981-1982 seneleri arasında açılan okul öncesi eğitim kurumu 282'dir (T.C Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Başkanlığı 1982). Artık günümüzde okul öncesi eğitim alması gereken çocuk sayısı 8 milyon civarındadır. Ancak okul öncesi eğitim kurumları bu gereksinimin çok büyük bir kısmını hala karşılayamamaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde çocuklara hala kadınlar, aile ve tanıdıklar bakmaktadır. Bu yüzden bu bölgelerdeki bazı eğitim kurumları kapasitesinden az çocuğa eğitim vermektedir. Çalışan annelerin kentsel bölgelerde sayıca fazla olması okul öncesi kurumlarına olan ihtiyacı artırmaktadır. Türkiye'nin her bölgesinde okul öncesi eğitimden en verimli biçimde faydalanılmalıdır (Oktay 1983: 3-7).

2-OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

0-72 ay okul öncesi evresi çocuğun zihinsel, psikomotor, dil, yaratıcılık, kültürel, el becerilerinin geliştiği ve duygusal gelişimi gibi birçok alanı tamamladığı için bireyin tüm yaşamının en önemli evresidir. Bu yüzden çocuğun okul öncesinde almış olduğu eğitim bundan sonra alacağı eğitimlerin de zeminidir. Çocukların bu dönemde aldığı eğitimde ileriki yıllarda çevresine uyumu, okuldaki başarısı, sorunları çözme yeteneği gelişir (Zigler ve Muenchow 1992; aktaran Niles 2004: 1). Çocuklarda 0-72 ay aralığında ortaya çıkabilecek yanlışlar, gelişimini etkileyebilecek hatalar tüm hayatında süregelen sorunları ortaya çıkaracağı gibi bu yaş aralığında verilen eğitimle tüm yaşamını daha verimli ve sağlıklı geçirmelerini ve topluma

faydalı bireyler olmalarını sağlar. Okul öncesi eğitimi çocuğu sadece fiziksel olarak değil, psikolojik olarak da geliştiren eğitimidir. Aynı zamanda araştırmacılar Currie, Karoly, Van Uzendoom, Reynolds ve Barnett okul öncesi eğitimle çocuğun okul hayatındaki başarısının arttığını, zihinsel olarak geliştiğini açıklamışlardır (Niles 2004: 2). 0-72 ay aralığında alınan eğitim ile, sosyal ve maddi olarak sıkıntılı bir hayat süren çocuğun yine sosyal ve zihinsel gelişiminde ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilebilir. Çocuklar okul öncesi dönemde akranlarıyla bir arada bulunur ve fiziksel gelişimini sıkılmadan, eğlenceli bir eğitim süreci geçirerek tamamlar, bu durum da çocuğu psikolojik olarak olumlu yönde etkiler. Aynı zamanda bu süreçte okul öncesi eğitimde takip edilen çocuğun yetersiz olduğu yerler ve bunların sebebi bulunarak bu sebepler giderilir. Çocuk, ilköğretime daha sağlam bir zemin ile başlamış olur (Wechselberg ve Puy 1993: 289).

3-SUÇ VE ÇOCUK SUÇLULUĞU

Suç; insanların dünyaya geldiğinden beri var olan bir kavramdır. Ancak çocukların suç işlemesi 19.yüzyıl'da belirginleşen bir kavram olmuştur (Göç 2006: 73). Suç kavramının içinde çocukların suç işlemesi kavramı ayrıca önem taşımaktadır. Gelişimini henüz tamamlayamamış, toplumdaki yerini tam olarak bilmeyen olarak tanımladığımız çocukların bir suça karışması bizleri bu konuda daha hassas olmaya zorunlu kılmıştır (Kunt 2003: 9).

Çocuk suçluluğu çocuğun gelişim dönemlerinde ebeveynin çocuğa karşı tutarsız, ilgisiz davranışları göstermesi, çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz etkileyerek çocukta kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna neden olmaktadır (Demir ve Bademci 2016: 20).

Çocukların suç işleme sebepleri bireysel ve toplumsal sebepler olmak üzere ikiye ayrılır. Bireysel sebepleri yaş ve cinsiyet, toplumsal sebepleri ise aile ve eğitim olarak sıralayabiliriz (Gökçınar 2007: 206-233). Ayrıca çocuğu suç işlemeye iten temel sebeplerden bir tanesi de eğitim seviyeleri düşük, yanlış davranışlar sergileyen ve öğreten ebeveynlerdir (Yavuzer 1994: 31). Çocuklar ülkelerin en değerli varlıkları ve geleceğin büyükleri olduklarından bu konu sadece belli bir kesimi kapsamamakta, öğretmen ve ebeveynler başta olmak üzere herkesin ilgileneceği gereken bir konudur (Özden ve Yıldırım 2009: 73-81).

Suç konusunu araştıranlar, okul hayatındaki başarının, kişinin suç işlemesi oranını etkili bir şekilde azalttığını ortaya koymaktadır. Çocuğun okul hayatında yükselmesinin, zekâ seviyesinin, yeteneklerinin ve çocuğun kendi başarısı hakkındaki farkındalığının suç işlemesiyle ters orantısı çok sayıda araştırmayla ortaya koyulmuştur (Gullotta, Adams ve Montemayor 1998: 71). Çocuğun okul hayatında düşüş varsa kendisini okul ortamından uzaklaştırdığını, bu yüzden de suç işlemeye eğiliminin arttığını söylemektedir. Çocuğun okul hayatında başarılı olması çok büyük önem taşıdığı için öğretmenlerimizin de bu konuda yükümlülüğü oldukça fazladır (Demirbaş 2001: 178).

3.1. Dünya'da Çocuk Suçluluğu

Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, çocuğun suça itilmesi tüm dünyada yaygın bir sorun teşkil etmektedir. 1800-1899 yılları arasında sanayileşme sonucu sınıf ayrımı, çocuğun çalışmaya başlaması, gelenekçi büyük aile modelinden küçük aile kavramına geçilmesi, yapılan göçler ve savaşların bıraktığı kalıcı etkiler çocuğun suça itilme oranında büyük artışa sebep olmuştur (Polat 2000: 403).

1.Dünya Savaşı'nın başladığı yıllarda; Avrupa ülkeleri ve Amerika'da yetişkin bireyin suçluluk oranında azalma olmuş, çocuğun suç işleme oranında büyük bir artış olmuştur. İlk Cihan Harbi'nden sonraki dönemde de bu artış fazlasıyla devam etmiştir. İngiltere'de ki veriler 10-16 yaş arası çocuğun suç işleminin 1911 yılından 1933 yılına arttığını ortaya koymuştur. Bu verilerin yanı sıra Amerika'da da çocuğun suç işleme oranında büyük bir artış gözlemlenmiştir. İlk sırada bulunan hukukçular ve bu konuyla yakından ilgilenen bilim insanlarının yaptıkları araştırmalara istinaden çocuğun suç işleme oranının 50 yılı aşkın bir süredir artış gösterdiğini, çıkan sonucun ise dönemimizin en zor ve üzücü olaylarından bir tanesi olduğunu hem fikir olarak söylemişlerdir (Şensoy 1947: 868-870).

Kanada'da 1956 yılından itibaren çocuk suçlu sayısında artış olduğu gözlenmektedir. Özellikle şiddet içeren suçlarda 1980 ve 1990 yılları arasında, eşyaya yönelik olarak işlenmiş olan suçlarda ise 2/3 oranında çocuk suçluların yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak 1993-1996 seneleri içinde çocuğun suç işleme oranında bir düşüş yaşanmaya başladığı belirtilmiştir. Araştırmaların sonucu; Almanya'da darp içerikli suç işleyen çocuk oranı %20, eşya ve para içerikli suç işleyen çocuk oranı ise 1/3 tür. İsveç'te ise ülkede geniş bir yer edinen sosyal yardım eğitimlerine ve programlarına rağmen ortaya konan veriler, çocuğun suç işleme oranında artış bulunduğunu belirtmektedir. ABD'de ise çocuğun suç işleme oranının hızla arttığı ve ülkeler arasında ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. İsrail'de 1950 yılında artış başlayıp 1980'e kadar artış oranı devam etmiş olup bu yıldan sonra bu oranda azalmalar başlamıştır (Polat 2000: 404).

Avrupa konseyine bağlı ülkelerin ortaya koyduğu verilere bakılarak eşyaya bağlı suçların işlenme oranının bireye yönelik işlenen suç oranına göre fazla olduğu belirtilmiştir. Bireye yönelik suç oranlarında belli bir düşme yaşanmış, suçlar tecavüz ve eylem suçları olmuştur. İsviçre, İspanya ve İsveç'te madde ve alkol sorunu günümüze kadar süregelmiştir. Alkol sorunu darba yönelik suçların temelini oluştururken, madde bağımlılığı da eşyaya yönelik suçun temelini oluşturmaktadır (Sevük 1998: 19).

3.2. Çocuk Suçluluğu Çeşitleri

Kriminolog Ivy Bennet, 1960'dan itibaren suç konusunu gruplara ayırmıştır (Yavuzer 2009: 34-35). Bunlar;

1) Sosyal konum ve ruhsal anlamda ortaya konan veriler gelişiminde ve mental retardasyon (zeka geriliği) bulunan bireylerin suç işleme oranının daha fazla olduğunu, bu sebebe bağlı olan suçların sayısal fazlalığı bulunduğunu ve bu suça karışan çocuğun maddi durumunun iyi olmadığını belirtmiştir. Bahsi geçen çocuklar aynı yaş grubunda bulunan normal çocuklara göre daha geridedirler ve dışarıdan gelen uyarılardan daha çabuk ve kolay etkilenirler.

2) İçlerinde gelecekte başarılı olabilecek olan çocuklar da bulunmaktadır. Sosyal şartların eşit olduğu durumlarda normal çocuklarla aynı problemleri yaşar ve normal bireyler gibi davranırlar. Fakat toplumsal eğitimden uzak kalmışlardır. Bu yüzden etrafında meydana gelen farklılıklara çok çabuk cevap verirler. Bu şekilde olan çocuğun uygun şartlarda uygun bir çocukluk geçirdiği gözlemlenirken, ortama ayak uyduramamış çocuk olarak buldukları belirlenmiştir.

3) Gençlik çağına kadar bir yanlışı bulunmayan çocuğun gençlik çağındaki suç işleme olgusu bu evrenin doğal yapısı ve sıkıntısıyla bir bağa sahiptir. Çocuğun yetiştirilmesi gereken davranış biçimi düzeltilindiğinde çocuk normal bir bireye uygun davranış sergiler.

- 4) Sorunlu ebeveyne bağlı suça eğilimde, ebeveynler çocuklara suç işlemeye itecek hareketler sergiler. Çocuk ebeveynlerinin hatalı davranışlarını örnek alır ve uygular.
- 5) Direk olmasa da dolaylı şekilde çevreye uyum sağlayamayan, yanlış hareketlerin sebebi gösterilen suçlarda; çocuğun genetik rahatsızlığı, beyin iltihabı, sara gibi elinde olmayan hastalıklara karşı çocuk verdiği tepkilerin önünü alamamakta, hareketlerini engelleyememekte ve suç işleme eğilimi göstermektedir.
- 6) Sebebi maddi yetersizliğe dayalı olan suçta, hayata gözlerini maddi yetersizlikle açmış ve bu şekilde görmüş, hayatını devam ettirmekte suçu seçmiş çocuklar ortaya çıkar.
- 7) Suç işleyen çocuklarda anlamakta güçlük çekilen ve iyileşmeyi kabul etmeyen grup psikolojik olarak hasta olan suçlu çocuktur. Çevreden uzaklaşan ve uyum sağlayamayan bireyler, kültürel olarak bozulan bireyler, kleptomaniler ve cinsel tercihi farklı olanlar bu gruba dâhildir.
- 8) Çok yoğun olmayan ve çok yoğun olan psikolojik rahatsızlıklara bağlı olarak sorun çıkaran çocuk da bu gruba girer.

3.3. Çocuğu Suça İten Sebepler

Çocukta fark edilen ancak normal olmayan davranışların temelini, çocuğun davranışlarının ebeveyn ve erişkin bireylerin değer yargılarında karşılıksız kaldığı, onu anlamayan ve bu yüzden ona zarar veren erişkin bireylerle kurduğu bağ olduğu saptanmıştır (Yücel 1973: 67).

Çocuğu suç işlemeye iten sebeplerde toplumsal sebepler, bireyin kendi sebeplerinden daha baskındır. Bununla birlikte bireyin kendi sebeplerinin altında dahi toplumsal sebeplerin olduğu belirtilmiştir. Çocuğun suça karışmasıyla gelişimi ve yaşamının önceki yılları arasında ortak bir ilişki vardır. Çocuk büyüdüğü ortama göre gelişir ve şekillenir. Bu yüzden toplumsal sebepler birlikte büyüdüğü ebeveynleri, eğitim kurumu ve sosyal hayatıyla, çocuğun suç işlemesi arasında bir bağ vardır (Sevük 1998: 45).

Suçta sürüklenen çocuklarda spor, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi özellikle psikiyatrik problemler yaşayan çocuklarda daha etkili olur (Bektaş ve Özkoçak 2018: 13-22). Bu yüzden çocuğun suç işleyip işlememesinin altında yatan sebepleri öğrenmek için ebeveynlerini ve sosyal hayatını dikkatlice incelemek gerekir (Şensoy 1949: 42).

Atakan ve Akıncı'ya göre (1967: 20), çocuğun suç işleme sebepleri sadece bir temele dayanmaz. Birden fazla sebep bir araya gelir ve çocuğu suç işlemeye iter. Buna rağmen olaya dışarıdan bakıldığında göz önünde bulunan sebep tek sebepmiş gibi görünür. Ebeveynlerin çocuğu büyütürken sergilediği tutum ve davranışlar, çocuğa öğretirken nasıl yaklaştıkları, aile ile çocuk arasında bulunan bağ ve diyaloglara bağlı olarak çocuğun gösterdiği tepki, toplumsal nedenler, kültürel değerler çocuğu suç işlemeye yöneltten sebeplerdir (Atakan ve Akıncı; 1968 aktaran Dinç 2013: 38).

Çocuk istismarı, ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimi araştıran insanların ortaya koyduğu verilerden olup aynı zamanda çevreye uyum sağlayamayan saldırgan hareketler sergileyen çocuk profilinin sebeplerindedir (Sevük 1998: 49).

Toplumun en küçük biriminde çocuk istismarının 3 şekli vardır (Erkmen 1991: 163-170). Bunlar:

-Fiziksel İstismar: Çocukta iz olarak kalan, bilinçli olarak yapılmış olan istismardır.

-Cinsel İstismar: Yaşı büyük bireyin çocuğu cinsel açıdan rahatsız etmesidir.

-Duygusal İstismar: 8 grup halinde incelenir. Sırası ile:

1-Reddetme: Çocuğa gereken sahiplenmeyi yapmamak, çocuğun başarılarını takdir etmemek, büyük görmemek, çocuğun istediği şeyleri önemsememektir.

2- Aşağılama: Her davranışına kötü bir sebep bulmak, kötü söz ile çocuğu yermektir.

3- Ayırma: Çocuğu yalnızlığa itmek ve çevresinden soyutlamaktır.

4-Korkutma: Olmayan şeylerin varlığından bahsetmek, yalnız kalmasına sebep olmak, nesnel olarak ceza uygulamaktır.

5- Kışkırtma: Suç işlemeye itecek davranış ve cümlelerde bulunmaktır.

6-İstismar: Kendi istekleri doğrultusunda çocukları kullanmaktır.

7-Duygusal Engelleme: Çocuğun ruhsal olarak ihtiyaç duyduğu şeyleri vermeme, değersizmiş gibi davranmaktır.

8-Yetişkinleştirme: Çocuktan bulunduğu dönemin üstünde davranışlar göstermesini istemek ya da yetenekli olduğu bir konuda bu konunun üstüne eğilmesine müsaade etmemektir.

Uluğtekin (1991; 43), ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimde üstünde durulması gereken problemlerden birinin çocuğun evi terk etmesi olarak belirtmiş, bu hareketin çocuğun çevreye uyum sağlayamamasına sebep olduğuna ve ebeveyne tepki olarak yaptığını belirtmiştir. Ortaya konan verilere göre çocuğunun isteklerini önemsemeyen, olumsuz tepki gösteren, baskı uygulayan ebeveynin hareketleriyle çocuğun ev ortamından uzaklaşması arasında bir bağ olduğu görülmektedir.

Ebeveyn ve çocuk arasında kurulamayan veya yanlış kurulan iletişim, çocuğun suç işleminde çok büyük bir yere sahiptir. Bu sebepler çocukta, ayrıca eğitim kurumunda başarısızlık, kendine güvenmeme, kendine saygısız olma, çevreye uyum sağlayamama ve yalnız kalma, büyüyememe ve ruhsal rahatsızlıklara neden olur (Attar 1993: 32).

Ebeveynlerin maddi imkânlarının kısıtlı olması; hayatla baş etme çabasına ve sağlık sorunlarının baş göstermesine sebep olur. Buna bağlı kalınarak; çocuklar maddi yetersizlikleri fazla olan suçlularla iletişime geçer ve onların davranışlarına özenmeye başlar (Dönmezer 1994: 310).

3.4. Çocuk Suçluluğunun Okul Etkisi

Victor Hugo'nun 1600'lü yıllarda söylediği "Bir okulun yapılması bir hapishanenin kapanması demektir" sözü (Yavuzer 2009: 162). Suç ve eğitim arasında direk bir bağ olduğunu ortaya koyar. Elde edilen veriler de eğitim kurumlarının çocuğun suç işleme oranını düşürdüğünü belirtir. Çocuğun eğitimi ve öğrenmesi birey olarak sosyal ortama faydalı bir şekilde katılmasının temelini oluşturur. Bu yüzden eğitim kurumunun bu başarıyı ortaya koyamaması kişiyi ruhsal, fiziksel, sosyal olarak kötü yönde geliştirir. İyi bir eğitim çocuğun kendini geliştirmiş ve topluma faydalı birey olmasını sağlarken kötü bir eğitim bireyin eksik olarak gelişmesine sebep olmaktadır. Böyle zamanlarda eğitim kurumu çocuğun sosyal ortama katılma gelişimini olumlu etkileyeceğine, sorunları fazlalaştıran bir durum haline gelir. Bütün bu

sebepler; eğitim kurumuna gelmek istememe, eğitim kurumundan izinsiz ayrılma, eşya çalma gibi çocuğun işleyeceği suçu beraberinde getirir (Yavuzer 2009: 162).

1979'da B. Maughan, M. Rutter, J. Ouston ve P. Martimore eğitim kurumunun çocuğun suç işlemesi ve işlememesine katkısı konusunda en bilindik İngiliz araştırmasını yapmışlardır. Araştırmalarında eğitim kurumlarında çocuğu suça ne iter, neler suç işlemesinin önüne geçer bunları ortaya çıkarmaya gayret göstermişlerdir. Bu yüzden 52 adet eğitim kurumunun eğitim verme şeklini, etkinliklerini ve ders anlatım tekniklerini ele almış "eğitim kurumu süreci" denilen bir durumu ortaya çıkarmışlardır.

Bu durum; çocuğun eğitim kurumuna gelme nedenini araştırmaya katmadan, eğitim kurumuna gelip gelmediği süre, eğitim kurumunda sergilediği yanlış davranış şekli ve derslerde ne kadar başarı sağlandığı araştırarak ortaya konuşmuştur. Ortaya çıkan veriler; notları yüksek olmayan, eğitim kurumuna devam sorunu olan çocukların, toplumsal ve maddi olarak yüksek bir kesimden gelmeyen ebeveynlerin bulunduğu eğitim kurumlarında ciddi derecede suç oranının fazla olduğunu gösterir (Bahar-Seyhan 2006: 33-34).

Kentleşmenin sonucunda meydana gelen coğrafi değişimler, sosyal hayattaki değişimler ile şehirde evden eve taşınma olarak bilinen yeni değişimlerle sosyal hayat ile ebeveynler arasındaki ilişkide de değişimler görülür. Kentte ebeveynler arası ilişkilerle komşuluk ilişkileri en aza indirgenmiş, kişinin ebeveynlerine ve haneye olan sorumluluğu sekteye uğramıştır. Bu ilişkilerin azalması çevreyle olan bağın azalmasına ve kişi üzerinde kontrolsüzlüğe sebep olmuştur. Devletin elinde olan himaye ise kentten kente değişime uğrar ve yeni kentleşen yerlerde düzen tam kurulamamıştır. Hem devlet himayesinin yer yer zayıflaması hem de kişi kontrolsüzlüğü suçun işlenmesinde artış meydana getirmiştir. Suçlunun bulunması, ceza verilmesi, ebeveynler tarafından dışlanmak gibi sebeplerde azalma görüldükçe suça eğilimde artış olabilecektir (Coşar 2008: 289-292).

TARTIŞMA

Çocuk suçluluğu üzerine yapılan birçok araştırmalara bakıldığında, suça iten en etkili unsurun aile olduğu ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, suç işlemiş çocukların çoğunluğu hayatlarının ilk senelerini anlayışsız ebeveynler, sosyal ve ekonomik sıkıntıların hâkim olduğu ebeveyn ortamında geçirmişlerdir.

Günce araştırmalarında, çocukları suç işlemeye iten sebeplerin eğitime verilen önemin yetersizliği, sağlık şartlarının iyi olmaması, maddi imkânların az olması, ebeveynin eğitime gösterdiği hassasiyetin düşük olması ve ebeveyn kopukluğu olduğunu belirtmektedir (Günce 1983: 1-6).

Demiray yaptığı çalışmasında, eğitimden yoksun olan çocuklar ve maddi durumu kötü olan ebeveynler üzerinde yetkili kurumlarca tespit yapılmalı, ailelerin yaşam standartlarının iyileştirilmesi ile gerekli görülen yardımların sağlanması durumunda olumlu yönde sonuçlar olacağını belirtmektedir. Aynı zamanda ileride erişkin bir birey olacak çocukların suç işlemesi sosyal hayat yönünden tehlikeli durumlara sebep olacağından bu konuda insanların bilinçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır (Demiray 2018: 131-132).

Attar'ın araştırmalarına göre, çocuğun suç işleme konusunda bu sürece dâhil olmaması gerektiğini söyler. Çocuğun suç işlemesini engellemek için suç unsurlarının sebepleri araştırılmalı ve ebeveynlere gerekli eğitim verilerek bilinçlendirilmedir (Attar 1993: 15).

Aydın ve arkadaşları yaptıkları araştırmada çocukların işledikleri suçların türlerini incelemişler ve bu çocukların %92'sinin ebeveynleriyle yaşadığını söylemişlerdir. Yapılan çalışma sonucu çocuğun suça sürüklenmesinin engellenmesinde hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Bununla birlikte çocuğu suç işlemeye sürükleyen sebeplere çözüm olarak herkesin; gerek birey olarak gerek toplumsal ve kurumsal olarak çaba göstermesi gerektiğini vurgulamışlardır (Aydın ve arkadaşları 2004: 45-53).

Araştırmalar sonucunda, çocuk suçluluğu, eğitimin gerekliliği ve aile yapısı arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitimin ailede başlaması ve çocuğun örnek model olarak aile fertlerini alması suça eğilim olaylarında etkili olmaktadır. Eğitim hayatlarının doğru şekillenmesi, ailelerin bilinçlendirilmesi ve gerekli görülen durumlarda maddi açıdan desteklerin sağlanması ile çocuk suçluluk oranının azalabileceği görülmüştür.

SONUÇ

Çocuğun fiziksel ve sosyal gelişimi ailede başlar. Çocuğun gelişimi için gerekli olan bakım, sevgi ve ilgi gibi ihtiyaçlarının karşılandığı ilk ortam ailedir. Aile ortamı ne kadar sağlıklı olursa çocuğun gelişim sürecindeki etkisi fazla olur. Aile bu ortamı tam anlamıyla sağlıklı bir şekilde sağlayamazsa çocuğun suça sürüklenme süreci başlar. Ailenin bu ortamı tam anlamıyla sağlayamamasının çeşitli sebepleri vardır. Bunlar; çocuklarda olduğu gibi ebeveynlerde de toplumsal ve bireysel sebeplerdir. Maddi durum, mutsuz evlilik, çevresel faktörler, bu sebepler üzerinde etkili olabileceği gibi ebeveynlerin de bir zamanlar çocuk olduğu göz önünde bulundurulursa ayrı anne-baba çocuğu olması, güvensiz bir ortamda büyümesi, gerekli eğitimi almamış olmaları bunlara örnektir.

Çocuğun gelişimi küçük yaşlarda şekil almaya başlar ve çocuğun suça eğilimi küçük yaşlarda bir önem arz etmese de ilerleyen yaşlarda tehlike oluşturur. Çocukların en çok etkilendiği yaş aralığı 4 ile 8 yaş arasındadır. Çocuğun gelişimi için önemli yaş aralığı olan bu zamanında çocuğun eğitimsiz kalması da onu olumsuz yönde etkiler. Ailede alınan eğitimin yanı sıra okul öncesi eğitimi de bu bağlamda önem arz etmektedir.

Okul öncesi dönemde bir çocuk benmerkezci modele sahiptir. Kendini bağımsız olarak düşünerek istediği her şeyi elde etmek ister. Bunun için ağlama, hırçın davranışlar sergileme, yerlere yatma gibi durumları görülmeye başlanır. Bu durumlarda aile sosyal çevre baskısından etkilenerek çocuklarının her dediklerini yaparlar. Böylelikle sonucunda çocuklar her istediklerine bu tür yollarla ulaştıkları için hayır kavramını öğrenemezler. Çocuk bu öğrenişsel durumların etkisiyle ilerleyen hayatında her istediğini elde etmek için hırsızlık yapmaya, yalan söylemeye, zorbalığa, cinayete ve cinsel suçlara eğilim gösterebilir. Diğer bir yönden ebeveyn doğru iletişim yöntemini kullanarak hayır kavramını çocuğa aşılayamaz. Onun yerine bağırma, kızma, dövme, çocuğu hiçe sayma gibi davranışlar sergilerler ve bu nedenle çocuğun kişisel gelişimi olumsuz etkilenir.

Anaokuluna gitmenin önemi bu noktada ortaya çıkar. Çocuklar anaokulunda ağlayarak istediklerini yaptıramayacaklarını, güzel davrandıklarında ve zamanı geldiğinde istediğini elde edeceğini, kendisini her yönden korumayı, arkadaşlarının eşyalarına, kişilik özelliklerine saygılı davranmayı, birbirlerine zarar vermemeyi, yaptığı yanlışların sorumluluğunu almayı öğrenerek çocukta olumlu benlik algısı gelişir. Süreçler sonunda çocuk gelişimi açısından sağlıklı bireyler yetişir ve çocuk suçluluğu oranları düşer.

Çocuk suçluluğu Adli bilimler içerisinde incelenebilecek önemli bir konudur. Adli bilimler alanı suçların incelenmesi açısından geniş bir yelpazeye sahiptir. Ancak literatür taramalarında adli bilimler açısından bu tür çalışmalar sayısı oldukça azdır. Bu konuyu ilk olarak ele aldığımız için anaokulu eğitimi ile çocuk suçluluğu arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaya çalıştık. Ailede alınan eğitimle beraber anaokulu eğitiminin de çocuğun gelişim sürecinde etkili olduğunu düşünmekteyiz. Anaokulu eğitimine önem verilmesi ile psikolojik ve sosyal olarak sağlıklı bireylerin yetişmesini ve bu sürecin sonucunda çocuk suçluluğunda önemli ölçüde azalmalar olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

- Attar, H. (1993), ‘Eğitim ve Çocuk Suçluluğu’, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir
- Aydın, B., A. Turla., M. Kocakaya., B. Karaaslan (2004) "Samsun’da Suç İşlediği İddiasıyla Emniyet Müdürlüğüne Gelen Çocuklar", Adli Psikiyatri Dergisi, Cilt/Sayı: 1 (3) Temmuz, s.45-53.
- Bahar, İ., –Seyhan, K (2006), ‘Çocuk Suçluluğu, İçinde: Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu -Çocuk ve Suç’, (Editör: Ş. Şule ERÇETİN), Hegem Yayınevi, Ankara.
- Bektaş, İ., Özkoçak, V. (2018), " Ergenlik Döneminde Bulunan Dezavantajlı Çocukların Suca Sürüklenmelerinin Önlenmesi", Avrasya Sanat ve Medeniyet Dergisi, S: 10, s.s: 13-22
- Coşar, Y. (2005), "Kentleşen Türkiye’de Çocuk Suçluluğu", TBB Dergisi, S:56, s.s: 289-292,İstanbul.
- Demir, M., Bademci, H. Ö. (2016), “Suça Sürüklenmiş Bir Gencin Bakış Açısıyla Çocuk Suçluluğu: Olgu Sunumu”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c.20, s.1, s.17–26
- Demiray, N. (2018), " Çocuk Suçluluğunu Etkileyen Muhtemel Faktörler: Suç Korkusu, Kentleşme ve Aile Yapıları (Samsun İlkadım ve Canik İlçeleri Örneği)" , On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Demirbaş, T.(2001), ‘Kriminoloji’ 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dinç, A. (2013), " Çocuk Suçluluğunda Ailenin Rolü", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Dönmezer, S.(1994), ‘Kriminoloji’, Beta Basım – Yayım, İstanbul.
- Ereş, F. (2009), "Toplumsal Bir Sorun: Suçlu Çocuklar ve Ailenin Önemi" , Aile ve Toplum- Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, C:5, S:17, s:93
- Ergin O. (1943)., " Türkiye Maarif Tarihi, "Osmanbey Matbaası, Cilt IV, s:1172, İstanbul.
- Erkman, F. (1991), "Çocukların Duygusal Ezimi -Çocuk İstismarı ve İhmali-, Çocukların Kötü Muameleden Korunması 1. Ulusal Kongresi", Gözde Repro Ofset (Ankara) Erkman, F. (1991). Çocukların Duygusal Ezimi (Emotional Abuse of Children). Proceedings of the First National Congress on Prevention of Child Abuse and Neglect (pp. 163-170), Gözde Matbaası, Ankara.

- Göç, L.(2006), ‘Çocuk Suçluluğu ve Polisin Yaklaşımı’, Kahramanmaraş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Gökpinar, M. (2007), ‘Sosyal Ve Kriminal Boyutlarıyla Çocuk Suçluluğu ’, TBB Dergisi, S.72,s.s: 206-233
- Gullotta, Thomas P, Adams, Gerald P. , Montemayor, Raymond (1998), Delinquent Violent, Theory and Interventions, Sage Pub. USA
- Günce, G. (1983)," Çocuk Suçluluğu ve Aile. Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu", Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s 1-6.
- İkinci 5 yıllık Kalkınma Planı (1968-1972), T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, s:163-164, (<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf> Erişim Tarihi: 27.12.2018)
- Kunt, V.(2003), "Suç ve Çocuk", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Sosyal Antropoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Niles, D. M. (2004), "Does Early Childhood Intervention Affect Children’s Social and Emotional Development?", Doctor of Philosophy, University of Wisconsin- Madison. <<http://www.umi.com>>, (16.06.09)
- Oktay, A. (1990), ‘ Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi’, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, S.2, s.s:151-160.
- Özalp, R.(1977), "Türk Milli Eğitiminde Düzenleme Teşkilatı", Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Özden, D, Yıldırım, N. (2009), ‘Adli Vakaya Hemşirelerin Yaklaşımı’, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi 2009, 73-81
- Polat, O. (2000), "Adli Tıp", Der Yayınları, İstanbul.
- Şensoy, N. (1947), "Çocuk Suçluluğunun Aktüel Durumu ve Çocuklar Tarafından Kesretle İşlenen Suçlar", İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 13, Sayı: 3 ŞENSOY, Naci (1949), Çocuk Suçluluğu, Küçüklük, Çocuk Mahkemeleri ve İnfaz Müesseseleri, İsmail Akgün Matbaası (İstanbul)
- Şişman, M. (2000), ‘Öğretmenliğe Mesleğine Giriş’, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Tezcan, M. (2003), ‘ Gençlik Sosyolojisi’, Naturel Yayıncılık, Ankara.
- Uluğtekin, S. (1991), "Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma", Bizim Büro Yayınevi (Ankara)
- V.Milli Eğitim Şurası Komisyon Raporları (1943), Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164807_5_sura.pdf , Erişim Tarihi:27.12.2018)
- Wechselberg, K. and Puyn, U. (1993), ‘Anne ve Çocuk’, Çeviren: Kınalıbay E. ,Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Yavuzer, H.(2009), ‘‘Çocuk ve Suç’’, Remzi Kitap Evi, 7.Baskı, 1994,İstanbul
- Yücel, M. T. (1973), Suç ve Ceza Anatomisi, Yarı Açık Cezaevi Matbaası (Ankara)
- Sevük,Y., H. (1998)," Uluslararası Sözleşmelerdeki İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Kurumsal Yaklaşım", Beta Basım – Yayım, İstanbul.
- Zulliger, H. (1996), ‘‘Suçlu Çocuklar ve Çocuk Mahkemeleri’’. (Çev.: K. Sipal), Cem Psikoloji Yayınları, İstanbul.
- 1923-1982 Öğretim Yılları Okul-Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (1982), T.c Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Başkanlığı, Ankara